

E D E B İ Y A T / H İ K Â Y E

NAHİD SIRRI ÖRİK
FATMA HANIM'IN EVİNE
BİR ERKEK LAZIM

Yayına hazırlayan
Serdar Soydan

İçindekiler

Nahid Sırrı: Yeni Bilgiler, Yeni Öyküler	9
Kin	14
Evliya Kuyusu	18
Bir Hindistan Racası	24
Sert Bir Aile Babası	30
Etle Tırnak Arası	34
Cevizden Yatak Odası Takımı	40
Muvazene	45
Fatma Hanım'ın Evine Bir Erkek Lazım	50
Bir Dost Profili	55
Çanta Uğrunda	60
En Aziz Arkadaşın Ruhu İçin	65
Sevince ve Sevmeyince	71
Kısmetinde Yokmuş!	76
Zavallı Anne	81
Tövbe ve İstiğfar	85
Bir Gece Hatırası	89
Bir Vasiyetname	92
Zehir	96
Müşfik Bir Anne Kalbi	100
Kırk Bir Rahibe	108
Çarşambadır Çarşamba Perşembedir Perşembe	112
Mektepte İlk Günüm	119
Tayyarecinin Karısı	128
Bir Hanende Boğuldu	135
Korku	146
Garson Kızlı Lokanta	150
İki Komşu Arasında	158
Sisli Bir Günde	173
[Bir Terfi Meselesi]	179
Eşref Saat	186
Çingene İle Güneş	189

EN AZİZ ARKADAŞIN RUHU İÇİN¹

Gümrük idaresi memurlarından Nurettin Tangören'in, evinde sabaha karşı birdenbire vefat etmiş olduğu haberi ertesi günü kahvede duyulunca, kahvenin sahibiyle beraber bütün müşterilerini tarifi imkânsız bir hüznün, bir keder kapladı. Nurettin Tangören tam on beş seneden beri her sabah hanesinden çıkar çıkmaz bu kahveye gelir, daima oturduğu sol taraftaki başköşeye geçerek o günün *Cumhuriyet* gazetesini okuya okuya kahvesini içer, akşamüstü daire dönüşü tekrar uğrar ve bu sefer arkadaşlarla dört veya altı kol iskambil oynamadan gitmezdi. Bu, İstanbul'un fakirce ve uzakça bir mahallesinde temiz, eski ve ufak bir kahve idi. İçinde bir yabancıya nadiren rastlanabilir, daimi müdavimlerini mahallenin eski kafadarlarından on-yirmi kişi teşkil ederdi.

Bunlar da tam bir kadro hâlinde bu akşam gelmişlerdi. Ve hiçbirinin ağzını bir müddet bıçak açmadı. Sanki cenaze ikindiye doğru toprağa verilmemiş de dükkânda, yanlarında imiş gibi konuşmaktan değil, hızlı bir harekette bulunmaktan bile çekiniyorlardı. Kahvenin hem patronu hem garsonu hem de çayla kahveyi hazırlamakla mükellef insanı olan kahveci Saim Gürsoy çay veya kahve emirleri karşısında güya bu emirleri başkası yerine getirecekmiş gibi "Çay berr! Kahve berr!" diye bağırarak âdeti veçhile işin fiyakasına gitmiyor, kahve veya çayı sessizce yahut bardağa koyup müşterinin önüne yavaşça bırakıyordu.

---

1 *Kahkaha*, sayı 26, Aralık 1950. Bu öykü 22 Ekim 1927 tarihinde, *Son Saat*'te "Haşim Bey'in Ruhu İçin" başlığıyla yayımlanmış öykünün geliştirilmiş ve değiştirilmiş hâlidir.

“Hey gidi Nurettin Bey hey! Mekânı cennet olsun!”

“Yahu, nur içinde yatsın, daha dün gece burada idi be! Biçarenin nezlesi bile yoktu!”

“Hatta her zamandan daha sıhhatliydi. Başının ağrısından da şikâyet etmiyordu.”

“Vah biçare vah! Ah, kadınların dedikleri gibi yalan dünya, bir varmış bir yokmuş dünyası!”

“Allah biliyor ya, inanamayacağım geliyor.”

“İstediğin kadar inanma birader! Cenazesini kendimiz son mekânına üç-dört saat önce götürdük bıraktık!”

Yeniden bir sükût oldu ve bu sükûtu son kerevetin tam ortasında oturmakta bulunan şişman, kısa boylu, burnu biraz çarpık, gözleri biraz patlak ve ellilik bir adam bozarak kendi kendine söylenir gibi konuşmaya koyuldu.

“Yahu, mekânı cennet olsun, üç-dört gün bile yatakta yatmadan gidiverdi. Dün gece hepimiz gibiydi de bu gece toprağa girdi! Öyle ya, daha dün gece hepimiz gibiydi, hatta tavla oynadıktı da yenildi. Bir okka üzümüne oynadıktı. Hatırlıyorsunuz ya! ‘Hamdiciğim, yarın sabah manav İhsan’dan alır, evine bırakırım’ dedi. Sabaha çıkamadan öldü. Sakın borcunu eda edemeden öldüğü için ahirette ceza görmesin? Haremine söylemek bilmem icap etmez mi?”

“Yok canım, sen helal ettikten sonra hiçbir şey terettüp etmez!”

“A, yüz bin kere helal olsun! Bir okka üzümü mü düşüneceğiz?”

İşte merhumun vefakâr kahve arkadaşları bu şekilde cümlelerle teessürlerini izhar ediyor, mütalaalarda bulunuyorlardı. Fakat bu ölüm mevzuu üzerinde konuşulacak fazla bir şey yoktu ki! Nurettin Tangören hiçbir hastalık geçirmeksizin, uykusunda ruhunu teslim edivermişti. Bir eski

evden başka mal bırakmıyordu. Evladı ve yakın akrabası da bulunmadığı için tek mirasçısı, orta yaşlı, abdestinde, namazında bir kadın olan karısıydı. Yani zihinlerin bu ani, bu hiç beklenmedik ölüm dolayısıyla korkunç faraziyeler kurarak avunmasına, cinayetler, zehirlemeler tasavvur edip ürpermesine imkân olamazdı. Olamayınca da söz sermayesi çabuk tükendi, eve gidip uyumak saati ise bir türlü gelmediği için bir kısım istemeye istemeye altı kol kâğıda oturdu, bir kısım da etrafı seyre geçti.

Kahve sahibi Saim Gürsoy, “Nesine oynuyorsunuz beyler?” diye sorunca oyuncular, “Kahvesine! Kahvesine!” dediler. Zaten de zoraki oynuyorlardı ya! Hepsinin zihni, bu gece soğuk topraklarda ilk defa uyuyacak olan sevgili arkadaşlarında idi. Vakıa zavallı Nurettin Efendi’nin nüfusunu düzelterek elli beşe inmiş olduğu, yoksa altmışı geçkin bulunduğu söylenirdi ama muhakkak ki sıhhatçe fazla bir şikâyeti yoktu. Böyle ansızın ölüp gideceği hiç kimsenin hatırına gelmemişti.

Zatına mahsus köşede ve kahve fincanlarıyla çay bardaklarının da yakınında yer alıp bir türlü canlanmayan oyunu seyreden kahveci Saim birdenbire dedi ki “Ne dersiniz baylar, bendenizin âcizane bir teklifim var. Nurettin Tangören bu kahvenin en eski müşterilerinden olduğu gibi cümlelerin de sevgili bir dostunuzdu. İşte ecel kendisini alıp götürdü. Ruhu için arifâne bir mevlit okutmamızı teklif ediyorum!”

Hazır bulunanların hiç değilse birkaçı bu teklifi memnulukla telakki etmemiş olabilirlerdi. Fakat hiçbir red, hatta itiraz olmadı. Bilakis, “Hay hay! Münasip!” sesleri duyuldu. Sade oyunu seyredenlerden biri, içlerinde elinin sıklığıyla bilhassa maruf bulunup demin Nurettin Efendi’nin

sabaha yetişemeden ölümü sebebiyle manav İhsan'a uğrayıp kendisine alamadığı bir okka üzüm için ahirette hesap vermesi ihtimaliyle endişeli görünen, bu üzümü dul karısına aldirtmayı düşünmüş olan Hamdi Borlu kahveciden sordu.

“Bir mevlit kaç okutturulabilir, ne tahmin edersin?”

“O nazlı, o süzük gözlü Necmi Rıza'ya okutturacak değiliz ya! Her türlü masraf dahil, etsin de yirmi lira etsin!”

Bu cevabı veren kahveci Saim Gürsoy hazır bulunanları etrafına göz gezdirip hesap ettikten sonra ilave etti.

“Burada on altı kişisiniz, bir de ben, on yedi eder. On yedi lira ile mükemmel bir mevlit okuturuz!”

Kahvecinin izahatı üzerine yeni bir söz söyleyen, yeni bir şey soran olmamıştı. Bu hâl herkesçe kabul sayıldı. Ayın ortalarına gelinmiş bulunmasına rağmen birer lira, belki daha fazlası, çaresiz, verilecekti. Ve oyun devam etti. Herkes sakit ve mütefekkir, oynansa eskisinden cansız ve neşesizdi. Oynayanlar esneye esneye oynuyorlar, seyredenler daha çok esniyorlardı.

Teklif yapılabili siması biraz düşünceli görünen Hamdi Borlu birdenbire başını kaldırdı ve hazırunu bir kere tetkikten sonra dedi ki, “Beyler, benim de bir teklifim var!”

Kahveci de dahil olduğu hâlde birkaç kişi, “Nedir?” diye sordular. Birkaç kişinin yüzünde de, “Daha ne çıkacak?” şeklinde tefsiri mümkün bir endişe belirdi.

Hamdi Borlu teklifini izah etti.

“Oyunu kaptı kaçtıya çevirin ve mevlidine oynayın. Kaybeden merhumun ruhuna mevlit okutsun. Ecri de onun olsun!”

Seyirciler arasında, “Kabul! Münasip!” sesleri yükseldi ve oyuncular başları biraz eğik, bu seslere karşı bir itirazda bulunamadılar. Sanki dilleri tutulmuştu!

Altı oyuncu boyun eğip razı olmak zorunda kaldılar.

Ve oyuna birdenbire bir hararet, bir hayat, bir ateş geldi. Artık oyuncuların hiçbiri elindeki kâğıtlara bakarken esnemiyordu. Bir kahvesine oyun oynarken bir lira vermek taahhüdü altına girmişlerdi. Şimdi de bu kaptı kaçtı yahut Habeş oyunundan yüzlerinin akıyla çıkmak yahut da tam on yedi lirayı -mevlidin o kadara çıkacağı katiyetle malum bulunmadığına göre belki daha da fazlasını- vermek ihtimaliyle karşı karşıya değil miydiler?!

Oyun devam ettikçe artık asabileniyorlar, birbirlerini mızıkçılıkla itham ediyorlar, kâğıt ters geldikçe aksi aksi söyleniyorlardı. Artık Nurettin Efendi veya Bey'in, sevgili ve muhterem arkadaşın matemi kalplerde baki bulunsa bile namını yâd için vakit ve heves yoktu.

“Hay geçmişi kınalı hay! Hay kabrini bilmem ne ettiğiminin!” tarzında cümlelerle, bu sözleri bilinmez hangi ölünün hatırası için tekrar ede ede, hepsinin gözlerinde asabiyet kıvılcımları, hepsinin etvarı mütehevvir ve gazaplı, en aziz arkadaşları Bay Nurettin Tangören'in ruhu pâkine mevlit okutmak için oynanan bu oyuna homurtularla devam ettiler.

Daha sonra işin rengi daha da değişti, yeni bir mahiyet aldı. Birisi 551'de bitirmiş, birisi 751'de bitirmişti. Sonra üçüncü 951'de, dördüncü 1251'de ayrılmış. Masa başında ancak iki kişi kalmıştı. Tapu dairesi memurlarından Celâl Yurdakul'la iki sokak ötedeki küçücük tuhafiyeye mağazasının sahibi bulunan Tahsin Güngör. Bu ikiden biri de canını kurtarıp işin içinden sıyrılacak ve kabak artık sonuncunun başında patlayacaktı.

Derin bir dikkat, büyük bir heyecan içinde herkes bu sonu, bu neticeyi bekliyordu. Ve garip tesadüf, Celâl Yurda-

kul da, Tahsin Güngör de ellerinin sıklığıyla, Tahsin Güngör ayrıca ataklığıyla tanınmış kimselerdi. Netice hakkında duyduğu bütün meraka rağmen, Hamdi Borlu gitmeyi birden ihtiyata daha muvafık bularak ayağa kalktı.

İki-üç kişi, “Nereye yahu? Oyun bitmek üzere” dediler.

“Neticeyi artık yarın öğrenirim. Birden mideme bir sancıcı geliverdi. Gittikçe de artıyor! Bir an evvel gidip istirahat edeyim.”

Bu izahatı verdikten sonra kapıdan süzülür gibi çıkıp gitmişti. O zaman, arkasından bakarak masa başında kalan iki oyuncudan biri söylendi.

“Midesine sancıcı girmiş! Zaten hastalıklılı cılız B...un biridir. İster misin bu gece de bu herif kuyruğu titretsin? Yarın gece de bu pe...n mevlit kazığını yiyelim!”